

ROMEINEN

14

Omgaan met verschillen in overtuiging tussen christenen

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/romeinen/14

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Joodse en heidense christenen in Rome	4 min	4
2	Sterke en zwakke gewetens	3 min	6
3	Joodse bezwaren tegen vlees	3 min	7
4	Aangeleerde regels en gewetensbezwaren	3 min	8
5	Aanvaard elkaar ondanks verschillen	2 min	10
6	Eten en heilige dagen voor de Heer	2 min	11
7	Jezus verklaart alle voedsel rein	3 min	12
8	De sabbat en de vrijheid van christenen	2 min	14
9	Morele wetten en ceremoniële geboden	3 min	16
10	Vrijheid beperken uit liefde	4 min	17
11	Meningsverschillen en kerkelijke verdeeldheid	2 min	19
12	Eenheid in Christus boven eigen opvattingen	4 min	20
13	Rekenschap voor de rechterstoel van Christus	3 min	22
14	Institutionele verantwoordingsstructuren	3 min	24

15	Een ervaring met kerkelijke verantwoording	4 min	25
16	Geestelijke aanspreekbaarheid aan God	6 min	28
17	Geen struikelblok voor je broeder zijn	2 min	31
18	Het geweten mag niet worden genegeerd	4 min	32
19	Het geweten onderwijzen zonder te kwetsen	2 min	33
20	Gerechtigheid, vrede en blijdschap	3 min	34
21	Breek Gods werk niet af om eten	2 min	36
22	Handelen uit geloof en een zuiver geweten	3 min	37
	Om verder te lezen		38

1

Joodse en heidense christenen in Rome

Laten we nu naar Romeinen hoofdstuk 14 gaan. In de hoofdstukken 12 en 13 sprak Paulus over de praktische gevolgen van de christelijke leer. In de eerste elf hoofdstukken had hij het over de theologie gehad, en daarna begon hij uit te leggen welke praktische gevolgen die theologie in ons leven heeft. De hoofdstukken 12 en 13 behandelden heel wat belangrijke terreinen van het christelijk gedrag. Er zijn in dit gedeelte zelfs niet veel categorieën die niet aan de orde komen.

We komen nu bij hoofdstuk 14, waar het gaat over een heel specifieke kwestie van christelijk gedrag. Die heeft te maken met verschillen in overtuiging tussen verschillende delen van het lichaam van Christus. Naar mijn mening bedoelt hij het Joodse en het heidense deel. Hij noemt hier niet uitdrukkelijk de Joden en de heidenen, maar hij spreekt wel over verschillen in overtuiging. Hij omschrijft die als precies het soort verschillen dat we zouden verwachten tussen het Joodse en het heidense deel van de gemeente.

We weten dat een groot deel van het boek tot nu toe gericht was op die kwestie van de eenheid tussen die twee delen van de gemeente. De Joden die in het jaar 49 door Claudius uit Rome waren verbannen, waren na vijf jaar afwezigheid teruggekomen. Ze troffen een gemeente aan die zich vijf jaar lang zonder Joodse invloed had ontwikkeld. Maar de Joden kwamen terug met hun Joodse overtuigingen. Nu bestond er dus een culturele kloof in de gemeente, die twee problemen lijkt te hebben omvat: een houding van de Joden en een houding van de heidenen.

Het grootste deel van het eerste gedeelte van het boek lijkt de Joden terecht te wijzen vanwege hun elitaire houding en hun suggestie dat zij beter zijn dan de heidenen, omdat zij de wet hebben, besneden zijn en al die dingen. Paulus heeft hen in sommige van die eerste hoofdstukken behoorlijk scherp terechtgewezen. Hoewel deze latere hoofdstukken ingaan op de kwestie tussen de Joden en de heidenen in de gemeente, richten ze zich misschien meer op de houding van de heidenen. Ook die moet worden aangepakt.

Zelfs in hoofdstuk 11 werd al gesuggereerd dat de heidenen misschien een beetje op de Joden neerkeken. Volgens hun theologie, en terecht, waren ongelovige Joodse takken van de boom afgebroken en waren heidense takken in hun plaats geënt. Als je daar niet zorgvuldig genoeg naar kijkt, kan dat de indruk wekken dat God klaar is met de Joden en dat de heidenen zijn gekomen om de Joden te vervangen. Dat is niet wat de Bijbel leert. De heidenen vervangen de Joden niet. Gelovige heidenen hebben op de boom echter wel de plaats van de ongelovige Joden ingenomen, en gelovige Joden zitten nog steeds aan die boom.

Paulus voorziet dat sommige heidenen misschien een beetje zelfingenomen zijn omdat zij aan de boom zijn toegevoegd waar de Joden van zijn verwijderd. In hoofdstuk 11, vers 19, zegt hij:

U zult dan zeggen: De takken zijn afgerukt, opdat ik zou worden geënt.

ROMEINEN 11:19

Dit is de houding van een heiden.

Het punt dat hij hier maakt, is dat de heidenen nu moeten oppassen voor hun zelfingenomenheid. Er was een zelfingenomenheid bij de Joden die in de eerste hoofdstukken van Romeinen gecorrigeerd moest worden. Nu moeten we ervoor zorgen dat de heidenen niet in die dwaling vervallen door te denken dat zij nu de betere mensen zijn.

2

Sterke en zwakke gewetens

In hoofdstuk 14 vinden we een bespreking van de verschillende overtuigingen onder verschillende christenen in de gemeente van Rome. Naar mijn mening zien die eruit als het soort verschillen dat Joden en heidenen op cultureel gebied zouden kunnen hebben. Hoewel beide kanten worden aangesproken, en Paulus in feite gaat zeggen:

De een acht de ene dag boven de andere dag, maar de ander acht al de dagen gelijk. Laat ieder in zijn eigen geest ten volle overtuigd zijn.

ROMEINEN 14:5

wat aan beide kanten gericht is — bekritiseer de andere kant niet — lijkt dit hoofdstuk mij voor het grootste deel tot de heidenen gericht. Zij krijgen de aansporing dat ze mensen moeten aanvaarden wier overtuigingen strikter zijn dan die van henzelf.

De heidenen zouden de Joden beslist als strikter beschouwen. De Joden zouden beperkingen opleggen aan wat ze aten. De Joden zouden erop aandringen dat er op bepaalde dagen, hun heilige dagen, niet gewerkt werd, en dat soort dingen. Dat waren de godsdienstige overtuigingen die ze al hadden voordat ze christen werden. Ze namen ongetwijfeld een deel van die gevoeligheden mee in hun christelijke leven. De heidenen hadden die gevoeligheden niet. Daarom hadden zij geen respect voor de onnodige beperkingen die sommigen zichzelf oplegden.

Paulus moet tegen degenen die in hun geweten niet op die manier beperkt zijn, zeggen dat ze degenen die dat wel zijn niet moeten verachten. En degenen die beperkt zijn, moeten degenen die dat niet zijn niet veroordelen. Degenen die wettischer zijn, zouden geneigd zijn degenen te veroordelen die zich niet aan dezelfde regels houden. Degenen die minder wettisch zijn, zouden op de wettische mensen neerkijken alsof die het Evangelie, de genade van God enzovoort niet werkelijk goed begrijpen.

Paulus heeft per slot van rekening veel tijd besteed aan het corrigeren van die Joodse elitaire houding. Zijn heidense lezers zijn het daarom misschien heel goed met hem eens geworden, zelfs zozeer dat ze werkelijk neerkijken op de Joden die nog steeds die

strikte overtuigingen, die Joodse overtuigingen, hebben. Paulus moet hen daarop aanspreken: nee, jullie zijn degenen met het sterkere geweten. Degenen die meer beperkingen hebben, zijn degenen met het zwakkere geweten.

Hij zegt:

Aanvaard dan wie zwak is in het geloof, maar niet om over meningsverschillen te strijden. De een gelooft wel dat hij alles eten mag, maar wie zwak is, eet plantaardig voedsel.

ROMEINEN 14:1-2

3

Joodse bezwaren tegen vlees

Degenen die geloofden dat zij alles mochten eten, zouden over het algemeen de heidenen zijn. De Joodse overtuigingen schreven geen vegetarisme voor, maar wel strenge beperkingen voor het soort vlees dat Joden mochten eten. In een heidens land als Italië wisten ze vaak niet honderd procent zeker waar het vlees dat ze kochten vandaan kwam. In veel gevallen bestond het vlees op de markt uit wat er overgebleven was van dieren die in de tempels van die stad aan afgoden waren geofferd. Net zoals in Jeruzalem duizenden en duizenden stieren, schapen en geiten in de tempel werden geofferd en de priesters ze niet allemaal konden opeten, zo offerden ze in heidense landen ook veel dieren aan hun goden, maar konden de priesters in de tempel ze niet allemaal opeten. Het overvloedige vlees werd daarom op de gewone vleesmarkt verkocht om winst te maken voor de tempel.

Een Jood zou geen vlees uit die bron willen eten, omdat het aan afgoden geofferd was. Daarom waren ze vaak erg voorzichtig met het kopen van vlees op de vleesmarkt. Bovendien was vlees dat verder koosjer was — vlees dat niet aan afgoden geofferd was en van de juiste diersoorten afkomstig was — voor een Jood misschien niet voldoende van bloed ontdaan. Daarom was het misschien moeilijk voor een Jood die alle voedselvoorschriften zeer nauwgezet naleefde. Hij wist niet zeker of hij werkelijk vlees kon kopen en eten. Het was niet zo dat hij tegen het eten van vlees op zichzelf was, maar om het zekere voor het onzekere te nemen, hield hij het misschien bij groenten. Onder de wet waren er namelijk geen onreine groenten, alleen bepaalde soorten vlees.

Paulus lijkt mensen te beschrijven die heel streng zijn en alleen groenten eten, tegenover anderen die alles eten. Hij zegt:

Wie wel alles eet, moet hem niet minachten die niet alles eet. En wie niet alles eet, moet hem niet veroordelen die alles eet. God immers heeft hem aanvaard.

ROMEINEN 14:3

Dat zou degene zijn die in zijn voedingspatroon minder beperkt is. Iemand wiens geweten hem meer vrijheid toestaat, heeft de neiging neer te kijken op iemand met een wettisch geweten, alsof die onvolwassen, krampachtig of niet geestelijk is. Eerlijk gezegd lijkt Paulus het tot op zekere hoogte eens te zijn met die vrijere opvatting, want hij noemt degenen die meer beperkingen hebben zwak in hun geweten.

Het is geen zonde om bepaalde overtuigingen te hebben die niet nodig zijn, maar het is wel zwak. Dat wil zeggen: je hebt niet de vrijheid of de kracht van inzicht in het geloof. Je geloof is zwak, en daarom heb je nog steeds het gevoel dat je bepaalde regels moet naleven waarvan God in feite niet eist dat je ze naleeft.

4

Aangeleerde regels en gewetensbezwaren

In onze tijd kunnen er allerlei van zulke regels zijn waarvan christenen menen dat ze die moeten naleven vanwege hun opvoeding, vooral door wat binnen hun kerkgenootschap speelde. Bepaalde kerkgenootschappen zijn tegen het drinken van welke hoeveelheid alcohol dan ook. Sommige kerkgenootschappen zijn volkomen tegen echtscheiding, ongeacht de reden. Sommige zijn ertegen dat vrouwen make-up of sieraden dragen, of iets anders dan jurken. Verschillende kerkgenootschappen hebben verschillende overtuigingen. Mensen die in die kerkgenootschappen zijn opgegroeid, kunnen over zulke dingen een gevoelig geweten hebben als ze tijdens hun jeugd die regels hebben overgenomen.

Nu zijn ze echte christenen geworden, en je kunt tegen hen zeggen: 'God eist niet dat je dat doet. Als je een vrouw bent, mag je een broek dragen.' Misschien mogen ze dat, maar ze voelen zich er nog steeds ongemakkelijk bij, omdat ze hun hele leven

geconditioneerd zijn om te denken dat het niet gepast is. Hetzelfde geldt voor alcohol drinken of sigaretten roken. Veel christenen roken sigaretten zonder dat hun geweten hen aanklaagt, maar in sommige kerkgenootschappen zou het voor hen de ultieme zonde zijn om sigaretten te roken.

Zo zijn ook de Joden religieus opgevoed met beperkingen in hun geweten. Nu zijn ze christenen. Je kunt hun vertellen dat ze vrijheid hebben. Je kunt hun vertellen dat ze alles mogen eten wat ze willen. Maar als ze naar een bord met varkensvlees kijken, denken ze: ‘Volgens mij niet. Ik voel me daar gewoon niet goed bij. Mijn geweten staat me niet toe dat te doen.’

Ze hebben een gevoelig geweten, een zwak geweten. Met ‘zwak’ wordt in dit geval volgens mij broos, overgevoelig en gemakkelijk gekwetst bedoeld. Daarentegen heeft iemand die zichzelf veel vrijheid toestaat in zaken waarin hij terecht vrijheid heeft, geen kwetsbaar geweten. Het geweten van die persoon is sterk.

Paulus gebruikt, zoals we zullen zien, de termen ‘sterk’ en ‘zwak’ voor respectievelijk mensen die wel of niet de vrijheid hebben om bepaalde dingen te doen. Degenen die zichzelf toestaan dingen te doen die geoorloofd zijn en geen onnodige gewetensbezwaren hebben, zijn sterk. Ze zijn niet kwetsbaar. Degenen die in hun geweten beperkingen hebben die het christelijk geloof niet werkelijk oplegt, maar die ze desondanks voelen en daarom moeten naleven, hebben een zwak geweten. Zo gebruikt Paulus die term.

Dus zegt hij in vers 2, dat we gelezen hebben:

De een gelooft wel dat hij alles eten mag, maar wie zwak is, eet plantaardig voedsel.

ROMEINEN 14:2

5

Aanvaard elkaar ondanks verschillen

De aansporing in vers 1 luidt:

Aanvaard dan wie zwak is in het geloof, maar niet om over meningsverschillen te strijden.

ROMEINEN 14:1

Deze oproep is waarschijnlijk gericht tot de heidenen, die geen beperkingen in hun voedingspatroon hebben. Hun wordt gezegd dat ze deze mensen niet mogen buitensluiten alsof ze tweederangs christenen zijn, alleen omdat die er niet toe kunnen komen alles te eten wat de heidenen wel kunnen eten.

Je moet hun overtuigingen respecteren. Hun overtuigingen kunnen door mensen bedacht zijn en misschien niet door God vereist worden, maar het is voor hen geen zonde om die overtuigingen te hebben. God eist zeker niet van hen dat ze vlees eten. Dus als ze dat niet willen, geef ze dan wat ruimte. Hier is vrijheid. Hij zegt:

Wie bent u, dat u de huisslaaf van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat alleen zijn eigen heer aan. Hij zal echter staande gehouden worden, want God is bij machte hem staande te houden.

ROMEINEN 14:4

Vers— eigenlijk, laat ik teruggaan naar vers 3.

Wie wel alles eet, moet hem niet minachten die niet alles eet. En wie niet alles eet, moet hem niet veroordelen die alles eet. God immers heeft hem aanvaard.

ROMEINEN 14:3

God heeft deze beide mensen aanvaard, omdat ze in Christus zijn. Maar degene die strenger is, zal waarschijnlijk degene veroordelen die vrijer handelt. En degene die vrijer handelt, kan zich ergeren aan en neerkijken op degene die hem onnodig probeert te beperken. Paulus zegt dus dat er in de gemeente twee verschillende soorten geweten zijn. Je moet beide aanvaarden. God aanvaardt beide.

Hij zegt:

Wie bent u, dat u de huisslaaf van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat alleen zijn eigen heer aan. Hij zal echter staande gehouden worden, want God is bij machte hem staande te houden.

ROMEINEN 14:4

6

Eten en heilige dagen voor de Heer

Een ander voorbeeld: de een acht de ene dag boven de andere dag. Dat is vrijwel zeker de Joodse christen, die geneigd zou zijn de sabbat te onderhouden en mogelijk ook enkele andere heilige dagen. De ander acht alle dagen gelijk. Laat ieder in zijn eigen denken ten volle overtuigd zijn. Wie de dag in ere houdt, houdt die in ere voor de Heere. Wie de dag niet in ere houdt, houdt die voor de Heere niet in ere. Wie eet, eet voor de Heere, want hij dankt God. En wie niet eet, eet voor de Heere niet en dankt God.

Wat hij zegt, is dat al deze mensen, als ze christenen zijn, wat ze doen voor de Heere doen. Het is hun dienst aan God en hun aanbidding van de Heere. De een biedt de Heere zijn onthouding van vlees aan. Hij denkt dat hij dat moet doen en dat het de Heere behaagt. Daarom doet hij het voor de Heere. De ander, die God voor alles dankt, denkt: ik mag alles eten en God er eenvoudig voor danken.

Dat stemt overeen met wat Paulus tegen Timotheüs zei over de tijd waarin mensen anderen zouden gebieden zich te onthouden van voedsel dat God ons gegeven heeft om ervan te genieten. Dat staat in 1 Timotheüs 4.

In 1 Timotheüs 4:1 zegt Paulus dat de Geest uitdrukkelijk zegt dat in latere tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof. Zij zullen zich wenden tot misleidende geesten en leringen van demonen, door huichelarij van leugenaars van wie het geweten als met een brandijzer is toegeschroeid. Zij verbieden te trouwen en gebieden zich te onthouden van voedsel dat God geschapen heeft om onder dankzegging aanvaard te worden door hen die geloven en de waarheid kennen. Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets is verwerpelijk wanneer het onder dankzegging aanvaard wordt. Het wordt immers geheiligd door het Woord van God en door het gebed.

Paulus zei dus dat er geen enkel dier is dat we niet mogen eten. Nu waren er dieren die je volgens de Joodse godsdienst niet mocht eten, maar dat is niet langer het geval.

In Kolossenzen 2:16 zei Paulus:

Laat dus niemand u veroordelen inzake eten of drinken, of op het punt van een feestdag, een nieuwe maan of de sabbatten.

KOLOSSENZEN 2:16

Hij zei dat die dingen schaduwen waren. Paulus stond aan de kant van degenen die meenden dat ze alles mochten eten.

7

Jezus verklaart alle voedsel rein

Nu had Jezus hier meer dan eens met de discipelen over gesproken. Bij één gelegenheid, in Markus 7, met de parallelle passage in Mattheüs 15, had Jezus gezegd:

Niet wat van buitenaf de mens binnengaat, verontreinigt hem; wat uit hem naar buiten komt, dat verontreinigt de mens.

MARKUS 7:15

In Markus 7, waar Jezus die opmerking maakt, merkt Markus op:

Want het komt niet in zijn hart maar in zijn buik en gaat in de afzondering naar buiten. Zo wordt al het voedsel gereinigd.

MARKUS 7:19

Door te zeggen dat wat je mond ingaat je niet kan verontreinigen, ging Hij lijnrecht in tegen het Joodse denken. Een Jood dacht dat je beslist verontreinigd kon worden door onrein voedsel te eten. Jezus zei dat dit niet zo was. Al het voedsel is nu rein.

En toen Petrus in Joppe op het dak was en dit visioen kreeg, sprak Jezus tot hem en zei:

Sta op, Petrus, slacht en eet.

HANDELINGEN 10:13

En Petrus zei:

Beslist niet, Heere, want ik heb nooit iets gegeten wat onheilig of onrein is.

HANDELINGEN 10:14

Hij zei:

Wat God gereinigd heeft, mag u niet voor onheilig houden.

HANDELINGEN 10:15

Nu was de bijkomende betekenis hiervan — en de voornaamste reden voor het visioen — natuurlijk dat de heidenen als onrein werden beschouwd en dat God hen reinigde. Petrus moest als Jood niet op hen neerkijken. Maar het waren inderdaad dieren, onreine dieren, waarvan Jezus tegen hem zei dat hij ze moest slachten en eten. En toen Petrus bezwaar maakte, zei Hij dat Petrus niet onheilig mocht noemen wat God gereinigd had.

Jezus maakte heel duidelijk dat dieren op zichzelf niet onrein zijn.

En Paulus zei hetzelfde. Hij zei dat er zelfs valse leraren zouden komen die mensen zouden verbieden vlees te eten dat God ons niet geboden heeft te eten, maar dat Hij ons wel heeft toegestaan te eten.

Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets is verwerpelijk, wanneer het onder dankzegging aanvaard wordt.

1 TIMOTHEÛS 4:4

Dat is nu wat Paulus hier in Romeinen 14 zegt. De man die het voedsel eet dat de andere man niet zou eten, doet dat voor de Heere en hij dankt God. Hij ontvangt het met dankzegging en verheugt zich in God. God wordt aanbeden doordat hij de gaven van God dankbaar eet, waaronder voedsel dat Joden niet zouden eten.

Evenzo houdt degene die een bijzondere dag in ere houdt, die dag voor de Heere. Dat wil zeggen: zijn geweten tegenover God brengt hem ertoe één dag als een offer aan de Heere heilig te houden. De man die alle dagen gelijk houdt, biedt iedere dag aan de Heere aan. Welke praktijk iemand ook volgt, hij doet dat met het oog op zijn geweten tegenover God. En God neemt dat aan. God kijkt naar zijn geweten. Het maakt Hem minder uit hoeveel je je eetgewoonten of je activiteiten op bepaalde dagen beperkt dan hoe het met je hart gesteld is. Dus zegt Paulus dat iedereen in zijn eigen denken volledig overtuigd moet zijn.

8

De sabbat en de vrijheid van christenen

Dit hele gedeelte dat we zojuist hebben gelezen, speelt beslist een grote rol in het debat dat in de moderne evangelische kerk bestaat over bijvoorbeeld—

het houden van de sabbat of het vieren van de Joodse feesten. We leven in een tijd waarin steeds meer evangelischen er een zekere noodzaak, of op zijn minst enige waarde, in zien om de Joodse feestdagen te vieren. Er zijn altijd mensen geweest, zoals de zevendedagsadventisten, die geloven dat christenen de sabbat op zaterdag moeten houden en op de sabbat niet moeten werken, zoals de Joden dat doen. In het laatste geval is dat omdat het in de Tien Geboden staat. Maar de mensen van de Hebrew

Roots-beweging denken eerlijk gezegd dat je heiliger kunt zijn als je Joodser bent. Je kunt heiliger zijn als je de Hebreeuwse gebruiken nauwgezet volgt. En daarom willen ze al die heilige dagen houden.

Als antwoord daarop zegt Paulus:

De een acht de ene dag boven de andere dag, maar de ander acht al de dagen gelijk. Laat ieder in zijn eigen geest ten volle overtuigd zijn.

ROMEINEN 14:5

Met andere woorden, je hebt de vrijheid om voor beide mogelijkheden te kiezen, afhankelijk van wat je geweten je zegt.

Wanneer dit bijvoorbeeld aan zevendedagsadventisten en andere sabbatvierders wordt voorgelegd, zeggen ze: 'Paulus heeft het niet over de sabbat wanneer hij zegt:

De een vindt de ene dag belangrijker dan de andere.

Hij heeft het over alle heilige dagen behalve de sabbat, want de sabbat staat beslist in de Tien Geboden. En als de sabbat in de Tien Geboden staat, dan moeten we ons eraan houden.' Maar Paulus zegt niet dat de sabbat een uitzondering op dit algemene beginsel is. Hij zei:

De een vindt een bepaalde dag belangrijker dan een andere.

De waarschijnlijkste uitleg daarvan is dat het om een sabbatdag gaat, en misschien ook om andere dagen. Maar hij zegt dat iemand de ene dag boven de andere stelt, en daarmee wordt hoogstwaarschijnlijk de sabbat bedoeld.

Hoe dan ook, de tegenovergestelde opvatting, die ook is toegestaan, is om alle dagen als gelijk te beschouwen. Welke dagen de gewetensvollere Jood volgens ons ook in acht nam, als je alle dagen als gelijk beschouwt, houd je geen sabbat. Dus degenen die geen bijzondere dag hielden, welke dag we daar ook onder willen verstaan, hielden helemaal geen enkele dag als bijzonder. Zij beschouwden alle dagen als gelijk, en dat was in orde.

9

Morele wetten en ceremoniële geboden

Dit laat ons zien dat de sabbat tot een andere categorie behoort dan de morele wetten in de Tien Geboden. Want wetten als:

Je mag niemand vermoorden, geen overspel plegen, niet stelen en geen vals getuigenis afleggen: zulke wetten zijn beslist moreel van aard. Als Paulus christenen had gekend van wie sommigen zeiden: ‘Het is in orde om te moorden’, terwijl anderen zeiden: ‘Nee, dat denk ik niet’, dan zou hij niet zeggen:

Laat iedereen daar voor zichzelf volledig van overtuigd zijn.

Er bestaat geen vrijheid om te moorden. Er bestaat geen vrijheid om overspel te plegen. Waarom niet? Dit zijn morele kwesties. Moraliteit is in alle tijden hetzelfde. Het is altijd verkeerd om te moorden. Het is altijd verkeerd om overspel te plegen. Het is altijd verkeerd om te stelen. Het maakt niet uit welk verbond God met Zijn volk heeft. In alle culturen en in alle tijden blijft moraliteit moraliteit.

Maar het houden van de sabbat is een bijzonder gebod. In Exodus 31 zei God dat dit een bijzonder teken was van het verbond tussen Hemzelf en Israël. Dat verbond bestaat niet meer. Het is vervangen door een nieuw verbond. Als zij de sabbat nog steeds willen houden, mogen ze dat doen, maar het behoort niet meer tot wat vereist is. Degenen die alle dagen als gelijk beschouwen en geen enkele dag als bijzonder houden, hebben het recht dat te doen.

Paulus zou niet kunnen zeggen: ‘De ene verbiedt overspel en de andere staat overspel toe. Laat ieder in zijn eigen denken ten volle overtuigd zijn.’

Natuurlijk zou Paulus dat niet kunnen zeggen. Maar als de ene bijzondere heilige dagen houdt, waaronder de sabbat, en de andere geen enkele heilige dag houdt, waaronder de sabbat, laat dan ieder voor zichzelf volledig overtuigd zijn. Dit maakt duidelijk dat het houden van de sabbat volgens Paulus niet tot de vereisten van het christelijke leven behoort. Je kunt hem houden als je dat wilt, maar wie zegt dat we dat moeten doen, neemt Paulus hier niet serieus.

Eerlijk gezegd geldt dat voor velen binnen de Hebrew Roots-beweging. Zij nemen Paulus niet erg serieus en schamen zich daar niet voor. Zij denken dat Paulus de gemeente heeft doen afdwalen, omdat we al die tijd al deze Joodse wetten hadden moeten houden. En Paulus was in feite een last voor de gemeente, omdat hij de neiging had te toegeeflijk te zijn.

Je moet je afvragen waarom Paulus zo toegeeflijk zou zijn. Voordat hij christen werd, was hij een Farizeeër, een beslist niet toegeeflijk mens, die qua karakter zeer wettisch was. Wat anders dan Jezus maakte hem zo toegeeflijk? Het is beslist geen overblijfsel van zijn Joodse verleden. Als dat zo was, zou hij aan de kant van de meest wettische mensen staan. Maar hij lijkt juist voor vrijheid te zijn op gebieden waarop de gemiddelde Jood dat niet zou zijn. Blijkbaar gold dat in Rome ook voor de gemiddelde Joodse christen.

10

Vrijheid beperken uit liefde

Paulus zegt dus dat ze elkaar over zulke dingen niet moeten bekritisieren, omdat ze die dingen voor de Heere doen. Hij zegt niet dat we alles wat maar denkbaar is voor de Heere kunnen doen. Je kunt niet rondgaan en voor de Heere een seriemoordenaar zijn. Je kunt niet voor de Heere een prostituee zijn. Je kunt niet voor de Heere een drugshandelaar zijn. Er bestaat niet op elk gebied vrijheid. Maar bij ceremoniële zaken, zoals beperkingen op voedsel en het houden van bijzondere dagen, gaat het om ceremoniële kwesties. Het zijn geen morele kwesties.

Paulus heeft nooit dat soort speelruimte toegestaan als het om morele kwesties ging. Paulus is heel stellig over morele kwesties. Wanneer hij bijvoorbeeld in Galaten 5 of 1 Korinthe 6 vers 9 en 10 bepaalde zonden opsomt, noemt hij een hele reeks zonden en zegt hij dat degenen die zulke dingen doen het Koninkrijk van God niet zullen

beërven. Er is niet op alle gebieden vrijheid, maar wel op gebieden die louter ceremoniële kwesties betreffen. Paulus zegt dus dat er een einde moet komen aan die kritiek over en weer. Hij zegt:

Niemand van ons leeft immers voor zichzelf, en niemand sterft voor zichzelf. Want als wij leven, leven wij voor de Heere en als wij sterven, sterven wij voor de Heere. Of wij dan leven of sterven, wij zijn van de Heere.

ROMEINEN 14:7-8

Wat hij nu in wezen zegt, is dat wanneer mensen dingen voor de Heere doen, dat iets is tussen hen en God. We leven niet voor onszelf. We doen niet wat we willen met alleen onze eigen belangen voor ogen. We houden de belangen van de Heere voor ogen. En als we door wat we doen iemand anders ten val zullen brengen, gaat dat tegen de belangen van de Heere in, zoals Paulus in de volgende verzen duidelijk zal maken. We leven voor de Heere. We leven niet voor onszelf. We behoren niet onszelf toe. We zijn gekocht voor een prijs, en daarom moet alles wat we doen voor de Heere zijn.

Dus, wil je iets eten? Wel, hij zal zeggen dat dat mag. Je hebt vrijheid, maar als je anderen ten val zult brengen door wat je eet, dan moet je het niet doen. Voor God heb je die vrijheid, maar misschien niet ten overstaan van alle mensen. En als iemand door wat jij doet echt ten val zal worden gebracht, dan is het liefdevol om jezelf in te houden, om je eigen vrijheid daadwerkelijk te beperken. Daar stuurt hij nu in deze bespreking op aan.

Met die woorden richt hij zich duidelijk tot degene met het ruimere geweten — naar alle waarschijnlijkheid de heiden in de gemeente. Hij is soepel. Hij hoeft geen heilige dagen in acht te nemen. Hij mag eten wat hij maar wil. Maar hij kan maar beter oppassen dat hij zijn vrijheid niet zo gebruikt dat hij zijn Joodse broeder ten val brengt, of welke andere broeder dan ook. Het punt is hier dat Paulus nu spreekt tot degene met een geweten dat zich vrij voelt. Hij zegt hem dat mensen uit liefde hun gedrag in bepaalde omstandigheden moeten beperken, uit consideratie voor andere christenen.

Nu zei hij in vers 8:

Of we nu leven of sterven, we zijn van de Heer. In vers 9 zegt hij:

Want met dit doel is Christus ook gestorven en opgestaan en weer levend geworden, dat Hij zowel over doden als levenden zou heersen.

ROMEINEN 14:9

Dit is een opmerking terzijde, maar omdat Jezus levend is geweest, is Hij de Heere van de levenden. Omdat Hij dood is geweest, is Hij ook in dat rijk geweest. Hij is eveneens de Heere van dat rijk. Dus of we nu leven of sterven, in welk rijk we ons ook bevinden, of we nog op aarde zijn of gestorven zijn, Hij is nog altijd de Heere van allen. We leggen geen verantwoording af aan anderen. We leggen verantwoording af aan Hem. Paulus zegt:

Wie bent u, dat u de huisslaaf van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat alleen zijn eigen heer aan. Hij zal echter staande gehouden worden, want God is bij machte hem staande te houden.

ROMEINEN 14:4

11

Meningsverschillen en kerkelijke verdeeldheid

Laat mensen dus van mening verschillen. Dit is natuurlijk het beleid van Paulus, en dat verschilt van dat van velen in de moderne kerk. De reden dat er op dit moment 43.000 denominaties zijn, is dat in elk afzonderlijk geval een denominatie uit een eerdere groep is voortgekomen. Een denominatie ontstaat niet zomaar doordat iemand tot geloof komt en zijn eigen gemeente begint. Ze komen altijd uit een eerdere groep voort. Waarom komen ze daaruit voort? Omdat ze ergens van mening over verschillen. Misschien vinden ze dat ze een sabbat op zaterdag moeten houden. Misschien vinden ze dat ze zich van iets moeten onthouden, terwijl de groep waar ze deel van uitmaken het er niet mee eens is dat ze zich daarvan moeten onthouden. Misschien hebben ze over iets dat nauwelijks van belang is een enigszins afwijkend leerstellig standpunt, maar voor hen is het wel van belang.

En dus zeggen ze: ‘Wel, als jij het niet met mij eens bent, dan denk ik dat ik bij je wegga en me aansluit bij de mensen die het wel met mij eens zijn. Dan kun jij achterblijven met de mensen die het met jou eens zijn.’ Zo hebben we nu een nieuwe groep. De groep die achterblijft, houdt vast aan de oude overtuigingen. De nieuwe groep heeft haar overtuigingen aangepast en zoekt mensen op die het met haar eens zijn. Maar die nieuwe groep zal uiteindelijk ook weer een nieuwe denominatie voortbrengen, omdat de mensen in die groep het niet altijd met elkaar eens zullen blijven. Zodra iemand het ergens niet mee eens is, is er al een precedent: als je het niet eens bent, ga je weg. Daarom zullen zij vertrekken en weer een andere denominatie beginnen, en zo blijft het zich steeds verder opsplitsen.

Er zijn nu dus letterlijk 43.000 denominaties in de wereld. Dit is het tegenovergestelde van wat Jezus zei:

opdat zij allen één zullen zijn, zoals U, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zullen zijn, opdat de wereld zal geloven dat U Mij gezonden hebt.

JOHANNES 17:21

Nee, wij zijn met 43.000. Wij zijn niet één. Maar het antwoord van Paulus was: als je het ergens niet mee eens bent, begin dan geen nieuwe denominatie. Laat ieder gewoon in zijn eigen denken ten volle overtuigd zijn. Kunnen jullie niet gewoon met elkaar overweg? Kunnen jullie niet van mening verschillen zonder je bedreigd te voelen of de ander te bedreigen?

12

Eenheid in Christus boven eigen opvattingen

Zie je, wanneer mensen zich niet vereenzelvigen met Christus of met Zijn lichaam, zoals ze zouden moeten doen, maar met hun eigen bijzondere leerstellige overtuigingen, dan vormt iemand die deze overtuigingen niet heeft en toch beweert een goede christen te zijn een bedreiging. Want ik zie mezelf als een goede christen vanwege mijn bijzondere overtuigingen. Die persoon zegt dat hij een goede christen is, maar hij heeft mijn overtuigingen niet. Dat vormt een uitdaging voor mijn gedachte

dat mijn overtuigingen datgene zijn wat mij tot een goede christen maakt. Ik moet die persoon uit mijn gezichtsveld verwijderen. Ik moet doen alsof hij misschien toch niet echt een goede christen is, omdat mijn bijzondere overtuigingen datgene zijn wat mij tot een betere christen maakt.

Het is hoogmoed. Het is je identiteit vinden in je mening in plaats van in Christus. Het is die totale verschuiving weg van het juiste middelpunt. En de kerk is heel, heel lang geleden naar een nieuw middelpunt verschoven. De Reformatie vond plaats omdat de kerk verschoven was en men zei: “We moeten de juiste opvattingen hebben, anders kunnen we niet dezelfde kerk zijn.” Luther zegt: “Nou, ik heb een andere mening dan jullie.” Zij zeiden: “Dan moet je uit onze kerk. Begin je eigen kerk.” Die mentaliteit is sinds de Reformatie in de protestantse wereld blijven bestaan. Het is het idee dat je het met elkaar eens moet zijn als je bij elkaar wilt zijn. Ze zeggen zelfs: “Staat er in de Schrift, in het boek Amos, niet:

Gaan er twee samen zonder elkaar ontmoet te hebben?

AMOS 3:3

[Vertalersnoot: de spreker redeneert hier vanuit een Engelse vertaling die de slotwoorden weergeeft als “unless they are agreed” (“tenzij zij het eens zijn”).]

Dus we zijn het niet eens, en daarom moeten we niet samen wandelen. Laten we afzonderlijk wandelen. Ga je eigen groep maar beginnen.”

Veel voorgangers hebben dat tegenover mij aangehaald. Ze willen niet dat ik in hun gemeente blijf vanwege een meningsverschil, en dan zeggen ze: “Nou, de Bijbel zegt:

Twee mensen kunnen niet samen op pad gaan als ze het niet met elkaar eens zijn.”

Hoe zit het dan met elk detail? Moeten we dezelfde favoriete ijssmaak hebben? En als we het niet eens zijn, moeten we dan een nieuw kerkgenootschap beginnen? Waarover moeten we het eens zijn om samen te kunnen wandelen?

We moeten het eens zijn over Wie de Heere is, want als wij Hem allebei volgen, kunnen we samen wandelen. We zijn het erover eens Wie we volgen. We hoeven niet over alles precies dezelfde mening te hebben. Misschien spreek jij “tomato” uit als “tomeeto” en

ik als “tomaato”, dus zijn we het niet eens en moeten we daarom maar een nieuw kerkgenootschap beginnen. Het is absurd.

Ja, we kunnen niet samen wandelen tenzij we het eens zijn over datgene wat onze wandel bepaalt. Maar als onze wandel hierdoor wordt bepaald dat we volgelingen van Jezus zijn, dan kunnen we het over veel minder belangrijke dingen oneens zijn en toch samen wandelen. Dat moeten we zelfs. Dat is wat Paulus zegt.

In de gemeente van Rome waren sommigen het er niet over eens of ze bijzondere dagen moesten onderhouden en of ze alles mochten eten. Er waren meningsverschillen. Hij zegt niet: “Nou, dit veroorzaakt verdeeldheid. Jullie kunnen niet samen wandelen, dus beginnen jullie daar maar een Joodse gemeente en daar een gemeente van heidenen, en dan zullen we meer vrede hebben.” Nee, hij zegt dat je bij elkaar moet blijven en vrede moet hebben. Je geeft elkaar vrijheid. Je laat iedereen in zijn eigen denken ten volle overtuigd zijn. Respecteer het feit dat ieder van jullie in zijn eigen hart de Heere volgens zijn geweten dient. Dat maakt jullie tot christenen. Dat maakt jullie één, niet deze bijkomstige gebruiken en overtuigingen.

Het feit dat jullie christenen zijn, bepaalt of jullie bij elkaar horen te zijn. En dat horen jullie, omdat jullie dit allemaal voor de Heere doen. Hij is de Heere van de doden en de levenden, met andere woorden, van alle mensen. Als Hij jouw Heere is en Hij de Heere van die ander is, dan moeten jullie samen wandelen, elkaar vrijheid geven en elkaar ondanks verschillen liefhebben.

13

Rekenschap voor de rechterstoel van Christus

Vers 10:

U echter, wat oordeelt u uw broeder? Of ook u, wat minacht u uw broeder? Wij zullen immers allen voor de rechterstoel van Christus gesteld worden.

ROMEINEN 14:10

Dit geldt voor beide kanten, want de wettische persoon oordeelt en de vrijzinnige persoon toont minachting. De wettische persoon oordeelt over zijn broeder. De vrijzinnige persoon veracht zijn broeder of toont minachting voor hem. Beiden worden hier terechtgewezen.

Dat wil zeggen: ik zal niet voor jouw rechterstoel staan. Wanneer ik voor God sta, zal ik niet opkijken en jou daar naast Jezus zien zitten, terwijl je Jezus helpt beslissen of ik wel of niet in orde ben. Jij zult mijn rechter niet zijn, zegt hij. We zullen allemaal voor één Rechter staan, Christus. Daarom moeten we Hem behagen en niet elkaar. We zullen allemaal voor de rechterstoel van Christus staan.

Want er staat geschreven: Zo waar als Ik leef, zegt de Heere: Voor Mij zal elke knie zich buigen, en elke tong zal God belijden.

ROMEINEN 14:11

Dit vers is ons iets minder vertrouwd dan de tekst in Filippenzen, waar hetzelfde vers wordt aangehaald. Het komt uit Jesaja, hoofdstuk 45, vers 23. In Jesaja 45:23 zegt God:

Ik heb gezworen bij Mijzelf — uit Mijn mond is in gerechtigheid een woord uitgegaan en het zal niet terugkeren — dat voor Mij elke knie zich zal buigen, elke tong bij Mij zal zweren.

JESAJA 45:23

Paulus past dit, zoals je waarschijnlijk weet, enigszins aan in Filippenzen, hoofdstuk 2, waar hij zegt:

en elke tong zou belijden dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid van God de Vader.

FILIPPENZEN 2:11

Hij zinspeelt nog steeds op dezelfde passage in Jesaja 45:23. Maar volgens mij is het punt dat hij in Filippenzen maakt, dat Jezus Zichzelf vernederd heeft en dat God Hem daarom verhoogd heeft en niemand heeft uitgesloten van degenen die Hem moeten eren. Hij staat boven allen: elke knie zal zich voor Hem buigen en elke tong zal Hem belijden.

Hier ontleent hij er een iets ander punt aan. De nadruk in dit citaat uit hetzelfde vers in Jesaja ligt op het woord “Mij”. Elke knie zal voor Mij buigen, niet voor elkaar. We zullen voor God staan, voor Hem knielen en tegenover Hem belijden, niet tegenover elkaar. Aan Hem leggen we verantwoording af. We zullen voor Zijn rechterstoel staan, niet voor die van een ander.

Zo zal dan nu ieder van ons voor zichzelf rekenschap geven aan God.

ROMEINEN 14:12

Als op zichzelf staand vers kan dat worden gebruikt om mensen enige vrees aan te jagen als ze iets verkeerd doen, en tegen hen te zeggen: „Daar zul je tegenover God verantwoording voor moeten afleggen.” En dat is waar. Maar de nadruk in zijn citaat hier is niet dat je bang moet zijn omdat je voor God zult staan. Het gaat er veeleer om dat het God is voor Wie je zult staan, dezelfde God voor Wie iedere christen en ieder mens zal staan. Daarom leggen we geen verantwoording af aan andere christenen. We leggen verantwoording af aan God.

14

Institutionele verantwoordingsstructuren

Het is heel belangrijk om dit te zien. We zullen tegenover God rekenschap afleggen van onszelf. Wat zegt dit dan over verantwoordingsplicht in de gemeente? Er wordt heel vaak gesproken over de noodzaak van verantwoordingsplicht. Wanneer die term wordt gebruikt, betekent hij in veel gevallen institutionele verantwoordingsplicht, een soort verantwoordingsstructuur volgens een organigram. Je legt verantwoording af aan deze persoon, die verantwoording aflegt aan een andere persoon, die weer verantwoording aflegt aan degene die boven hem staat. Het is een organigram van gezag. Je bent verantwoording verschuldigd aan iemand die je toezichthouder in het geloof is.

Soms is dit buitengewoon ingewikkeld en wettisch geworden, zoals in de herderschapsbeweging in de jaren zeventig. Er was een groep leiders in Florida die mannen onder zich had in verschillende delen van het land, en die mannen legden aan hen verantwoording af. Onder die mannen stonden voorgangers van verschillende

gemeenten in hun gebieden, en onder de voorgangers stonden onderherders die kleine groepen hadden. Onder hen stond ieder gemeentelid. Iedereen moest verantwoording afleggen aan een onderherder, die verantwoording aflegde aan de voorganger, die verantwoording aflegde aan de districtsleider, die verantwoording aflegde aan de leiders in Florida. Het was een organigram van gezag, en iedereen moest aan iemand verantwoording afleggen.

Als je niet in dit stelsel van gezag en onderwerping zat, legde je aan niemand verantwoording af. Je was een „Lone Ranger”, een term die ze graag gebruikten. Je hoefde aan niemand verantwoording af te leggen. Je stond er alleen voor. Je was een rebel, en zij zeiden:

Want opstandigheid is een zonde van waarzeggerij, en tegenstreven is afgoderij en beeldendienst. Omdat u het woord van de HEERE verworpen hebt, heeft Hij u verworpen, zodat u geen koning meer zult zijn.

1 SAMUEL 15:23

Daarom was je niet aanvaardbaar als je niet op de juiste manier verantwoording aflegde binnen een geïnstitutionaliseerd stelsel van gezag. Iedere christen moest zich bij een van deze structuren aansluiten.

Veel van die opvattingen bleven nog lang bestaan nadat de herderschapsbeweging verdwenen was. Sterker nog, ze bestaan tot op de dag van vandaag. Veel mensen vragen: „Wie is jouw dekking? Bij welke gemeente hoor je? Wie biedt jou dekking?” Met „dekking” wordt bedoeld: „Aan wie leg jij verantwoording af? Wie heeft het gezag in jouw geestelijke leven? Wie is jouw voorganger of oudste?”

15

Een ervaring met kerkelijke verantwoording

In de jaren negentig, toen ik de school in Oregon leidde, had ik al lange tijd geen christelijke muziek meer gespeeld. Ik had dat opzijgezet om les te geven. Maar iemand wees me op een groep in de omgeving van Portland, dicht bij waar wij zaten, die probeerde christelijke musici bijeen te brengen en optredens voor hen te boeken in

gemeenten, koffiehuisen en andere gelegenheden. Ze vroegen christelijke musici om zich in hun bestand te laten opnemen. Ik dacht: „Soms heb ik in het weekend vrij. Ik zou dat weer kunnen gaan doen.” Jaren daarvoor had ik het gedaan, maar al een tijd niet meer.

Ik nam contact met hen op en ze stuurden me een aanvraagformulier om in hun bestand te worden opgenomen. Een van de vragen op het formulier was: „Wie is je voorganger?” Toevallig had ik ongeveer een jaar eerder een gemeente verlaten en bezocht ik verschillende gemeenten, op zoek naar een andere, maar ik had er nog geen gevonden. Daarom had ik op dat moment geen voorganger. Ik gaf de naam op van een man die mijn voorganger was geweest voordat ik naar Oregon kwam, in Santa Cruz in Californië. Hij was de laatste voorganger in mijn leven voor wie ik heel veel respect had.

Ik stuurde het aanvraagformulier terug en ze belden me. Ze zeiden: „Er is een probleem met je aanvraag.”

Ik vroeg: „Wat is het probleem?”

Ze zeiden: „Je noemt als je voorganger iemand die voorganger is in Santa Cruz in Californië, maar jij woont in Oregon.”

Ik zei: „Ja. Waarom is dat een probleem?”

Ze zeiden: „Het lijkt ons niet dat je echt veel verantwoording aan hem kunt afleggen als hij in Santa Cruz is.”

Ik zei: „We kennen elkaar al jaren. We houden elkaar op de hoogte. We leggen behoorlijk veel verantwoording aan elkaar af.”

Ze zeiden: „Nee, je moet verantwoording afleggen aan iemand in een plaatselijke gemeente bij jou in de buurt.”

Ik vroeg: „Waarom zou dat moeten?”

Ze zeiden: „Wij eisen dat je deel uitmaakt van een goede verantwoordingsstructuur.”

Ik zei: „Het probleem is dat ik in dat opzicht tussen twee gemeenten in zit. Maar ik leid een school en we hebben een bestuur. Het zijn geestelijke mannen en ik leg verantwoording aan hen af. Ook heb ik elke dag gemeenschap op de school. We eten samen, bidden samen en volgen iedere dag van de week samen lessen, ongeveer zoals de vroege gemeente in Handelingen hoofdstuk 2. We volharden dagelijks in het breken van het brood, de gebeden, de gemeenschap en het onderwijs. Is dat niet een gemeente die goed genoeg is om er deel van uit te maken?”

Ze zeiden: „Nee, dat is geen gemeente. Dat is een para-kerkelijke organisatie.”

Ik zei: „In zekere zin ben ik zoiets als de voorganger van deze groep. Afgezien van het bestuur is er eigenlijk niemand aan wie ik verantwoording afleg.”

Ze zeiden: „Je moet ergens verantwoording afleggen aan een voorganger en een aantal oudsten.”

Ik vroeg: „Maakt het jullie uit wie dat zijn?”

Ze zeiden: „Nee.”

Ik zei: „Bedoelen jullie dat ik regelmatig naar de grootste gemeente in de stad zou kunnen gaan en achterin zou kunnen zitten, terwijl de voorganger misschien niet eens mijn naam kent, en dat jullie dan zouden zeggen dat ik voldoende verantwoording afleg omdat ik deel uitmaak van een institutionele kerk?”

Ze zeiden: „Ja.”

Ik zei: „Dan denk ik dat wij niet zullen samenwerken, want zo zie ik het afleggen van rekenschap niet. Ik geloof niet dat Jezus een organisatorische verantwoordingsstructuur heeft ingesteld. Aan wie moest Paulus rekenschap afleggen? Moest hij rekenschap afleggen aan de gemeente in Antiochië, die hij eens in de drie, vier of vijf jaar bezocht? Zij waren degenen die hem hadden uitgezonden. In organisatorische zin hoefde hij aan niemand rekenschap af te leggen.”

Dat gold zelfs toen hij aanvankelijk terugging om de apostelen in Jeruzalem te ontmoeten, die vóór hem apostel waren geworden, en om hun het Evangelie voor te leggen zoals hij dat predikte. Zoals hij in Galaten 2 zei:

Het maakte mij niet uit welk aanzien zij hadden, want God ziet de persoon niet aan. Ik legde hun het Evangelie voor dat ik predikte, om vast te stellen dat wij daarin eensgezind waren.

GALATEN 2:2,6

16

Geestelijke aanspreekbaarheid aan God

Ik ben er niet tegen dat je rekenschap aflegt, maar het probleem is dat een organisatorische verantwoordingsstructuur vieselijk is. Er bestaat ook zo iets als geestelijke aanspreekbaarheid. Vóór het incident waarover ik zojuist sprak, had ik een gemeente verlaten omdat ze daar aandrongen op een soort herderlijke stijl van verantwoording. Dat had ik al meegemaakt. Ik had dat in de jaren zeventig allemaal al eens meegemaakt. Inmiddels waren het de jaren negentig. Ik dacht: „Deze mensen lopen hier twintig jaar achter. De kerk heeft de shepherding-beweging minstens vijftien jaar geleden al afgezworen, en deze mensen beginnen er nu pas aan. Daar doe ik niet meer aan mee.”

Van een van de oudsten in die gemeente kwam aan het licht dat hij acht jaar lang verhoudingen had gehad met twee vrouwen in de gemeente, terwijl hij binnen een verantwoordingsstructuur viel. Hij maakte deel uit van die verantwoordingsstructuur. Hij was daar oudste en moest rekenschap afleggen aan de andere oudsten. Acht jaar lang had hij binnen de gemeente twee verhoudingen gehad, en zij wisten het niet. Dus hoeveel stelt zo'n verantwoordingsplicht dan voor?

Ik zou veel liever in een situatie verkeren waarin ik echte relaties heb met echte mensen die werkelijk weten wat er in mijn leven speelt. En als zij zien dat ik iets verkeerd doe, kunnen ze mij daarop aanpakken. Dat is rekenschap afleggen. Ik leg aan veel mensen rekenschap af, en daarvoor hoeven ze niet in een organisatorische structuur boven mij te staan, want zo is de gemeente niet. De gemeente is een familie. Ze is geen bedrijf.

Ik moet tegenover iedereen rekenschap afleggen. Dat betekent dat iedereen die ziet dat ik iets verkeerd doe, alle vrijheid heeft om mij daarop te wijzen. En dan beschouw ik dat als iets wat ik serieus in overweging moet nemen. Maar als ik het niet met hen eens ben, hoef ik misschien niet te veranderen. Ik zal naar hen luisteren, maar aan wie moet ik uiteindelijk rekenschap afleggen? Aan God.

Dat is de enige verantwoordingsplicht die de Bijbel werkelijk noemt. Volgens de Bijbel bestaat er geen andere verantwoordingsplicht dan dat wij allemaal tegenover God rekenschap van onszelf afleggen.

Paulus zei in 2 Korinthe dat hij, wanneer hij predikte, zichzelf aan het geweten van ieder mens aanbeval. Hij was een open boek. Laat iedereen maar beoordelen wat ik doe. Dat is werkelijk de normale vorm van aanspreekbaarheid in het lichaam van Christus. Iedere christen zou tegen een andere christen moeten kunnen zeggen: „Volgens mij raak je van het juiste spoor af. Volgens mij is wat je doet verkeerd.” Jakobus schrijft:

Broeders, als iemand onder u van de waarheid is afgedwaald en een ander doet hem terugkeren,

JAKOBUS 5:19

En Paulus richt zich niet noodzakelijk tot mensen die een ambt in de gemeente bekleden, maar tot degenen die geestelijk zijn:

Broeders, ook als iemand onverhoeds tot enige overtreding komt, moet u die geestelijk bent, zo iemand weer terechtbrengen, in een geest van zachtmoedigheid. Houd intussen uzelf in het oog, opdat ook u niet in verzoeking komt.

GALATEN 6:1

Maar dit idee van structurele verantwoordingsplicht komt voort uit de opvatting dat de gemeente een bedrijf is, of een leger met echte militaire rangen of zoiets, waarin je omhooggaat langs de bevelslijn. Je moet rekenschap afleggen aan iemand boven je, die

weer rekenschap moet afleggen aan iemand boven hem. Zo is de gemeente in de Bijbel niet ingericht. De gemeente is een familie. We lezen nergens dat zulke verantwoordingsstructuren moeten worden opgezet.

Als je werkelijk tegenover God rekenschap aflegt, zul je tegenover iedereen rekenschap afleggen, en dat graag doen. Als je geweten zegt: „Ik wil God behagen. Als jij op enige manier ziet dat ik God niet behaag, laat het me dan alsjeblieft weten. Ik zal luisteren, want dat vind ik belangrijk, omdat ik tegenover God rekenschap moet afleggen”, dan kan iedereen mij aanpakken, en dat is prima.

Als ik binnen een structurele regeling verantwoording moet afleggen, waarbij ik als het ware daadwerkelijk een toezichthouder in de gemeente heb aan wie ik rekenschap moet afleggen, kan ik dingen voor hem verborgen houden. Als ik in mijn geweten geen rekenschap afleg aan God, kan ik met alles weggkomen wat ik maar wil, ongeacht de structuur waarin ik zit. Ik kan mijn zonden geheimhouden. Maar als ik rekenschap afleg aan God, kan ik dat niet.

In de Bijbel is het afleggen van rekenschap geen organisatorische hiërarchie. Wij zijn allemaal in ons geweten rekenschap verschuldigd aan God. Ieder van ons zal voor God moeten staan en tegenover Hem rekenschap van zichzelf moeten afleggen. Omdat dat zo is, zouden we blij zijn met degene die ons corrigeert, wie dat ook is. Want zo iemand helpt ons om beter voorbereid en met een zuiver geweten voor God te staan, wanneer hij ons corrigeert.

Een christen moet zich kunnen laten corrigeren, moet bereid zijn om te leren, moet open zijn en zich door iedereen kunnen laten corrigeren. Paulus beschouwt ons niet als mensen die aan elkaar verantwoording moeten afleggen:

Wie bent u, dat u de huisslaaf van een ander oordeelt? Of hij staat of valt, gaat alleen zijn eigen heer aan. Hij zal echter staande gehouden worden, want God is bij machte hem staande te houden.

ROMEINEN 14:4

Wij zijn verantwoording verschuldigd aan God, aan Christus, en dat zorgt ervoor dat wij leven zoals het hoort. Al leven we niet altijd in elk opzicht zoals iemand anders liever zou zien dat wij leven. Er zijn verschillen in overtuiging die ruimschoots vallen binnen het scala aan mogelijke overtuigingen die christenen kunnen hebben.

17

Geen struikelblok voor je broeder zijn

Dus zegt hij:

Laten wij dan niet langer elkaar oordelen, maar oordeel liever dit: de broeder geen aanstoot of oorzaak tot struikelen te geven.

ROMEINEN 14:13

Daar gaat hij in de rest van dit hoofdstuk op door. We willen onze broeder niet ten val brengen. De Jood die de sabbat houdt, zal waarschijnlijk niet de man ten val brengen voor wie het niet uitmaakt of hij de sabbat wel of niet houdt. De Jood die alleen groenten eet, zal de man die de vrijheid heeft om alles te eten niet ten val brengen. Maar de man die alles eet, zou de Jood ten val kunnen brengen, omdat de Jood denkt dat het eigenlijk niet juist is om zulke dingen te eten, en hij ze toch eet. „Dat brengt mij ten val. Dat ergert mij.” Zo ook: „Ik vind dat je de sabbat moet houden, en jij houdt hem niet. Ik word ten val gebracht.” De persoon die wettischer is, zal eerder ten val worden gebracht dan de persoon die vrijheid heeft.

Wanneer Paulus zegt dat we geen struikelblok moeten neerleggen, richt hij zich dus tot degene die meer vrijheid heeft. Beperk je vrijheid vrijwillig en uit liefde wanneer de ander een zwakker en beperkter geweten heeft. Hier gaat het naar alle waarschijnlijkheid om de Jood, die door jouw vrijheid gehinderd en ten val gebracht zou kunnen worden. Het zou een wig tussen jou en die ander kunnen drijven. Je wilt liefde en eenheid zo veel mogelijk bewaren, ook als dat soms ten koste gaat van je vrijheid. Niemand heeft het recht je die vrijheid af te nemen, maar jij hebt absoluut het recht vrijwillig van die vrijheid en je rechten af te zien. Het is een van de grote christelijke deugden om uit liefde voor een ander van je rechten af te zien.

Hij zegt:

18

Het geweten mag niet worden genegeerd

Ik weet en ben ervan overtuigd in de Heere Jezus dat niets in zichzelf onrein is. Alleen voor hem die van mening is dat iets onrein is, voor die is het onrein. Maar als uw broeder om wat u eet bedroefd wordt, dan wandelt u niet meer naar de liefde. Richt door uw eten niet hem te gronde voor wie Christus gestorven is. Laat dan het goede dat u bezit niet gelasterd worden. Want het Koninkrijk van God bestaat niet uit eten en drinken, maar uit gerechtigheid en vrede en blijdschap in de Heilige Geest. Want wie Christus in deze dingen dient, is welbehaaglijk voor God en in achting bij de mensen.

ROMEINEN 14:14-18

Hij heeft het hier natuurlijk over voedsel.

Hij zegt dat er weliswaar geen voedsel is dat mensen in Gods ogen niet mogen eten, maar dat het niet toegestaan is als je eigen geweten het niet toestaat. Waarom? Omdat je geweten dat innerlijke besef is dat je vertelt of iets goed of verkeerd is. Niet ieders geweten is even goed afgesteld. Sommige mensen denken dat bepaalde dingen verkeerd zijn terwijl die op zichzelf niet verkeerd zijn. Anderen hebben een geweten dat zegt dat het prima is om dingen te doen die echt niet in orde zijn. Het geweten kan niet altijd volledig worden vertrouwd, maar het kan nooit worden genegeerd.

Als je geweten je vertelt dat het verkeerd is om dit te doen en je doet het toch, dan dacht je dat het verkeerd was en deed je bewust wat volgens jou verkeerd was, of het nu werkelijk verkeerd was of niet. Dat is een daad van opstand tegen God. Het is zonde om te doen wat volgens jou verkeerd is, zelfs als het niet werkelijk verkeerd is. Als je denkt dat het verkeerd is om alcohol te drinken, is het in Gods ogen misschien niet verkeerd. Het kan volkomen in orde zijn als iemand anders met mate alcohol drinkt. Maar als jij denkt dat het verkeerd is en je drinkt toch, doe je wat volgens jou verkeerd is. Je bent

dan dus bewust ongehoorzaam aan wat God volgens jou van je verlangt, en daarom zondig je. De zonde zit in de opstand in het hart. In dat geval zit ze niet in de daad zelf, omdat de daad op zichzelf geen zonde is.

Sommige daden zijn op zichzelf zonden. Sommige dingen zijn verkeerd om te doen, of je nu denkt dat ze in orde zijn of niet. Ze zijn eenvoudigweg verkeerd omdat het zonden zijn. Sommige dingen zijn op zichzelf geen zonden, maar worden voor jou een zonde. Als je ervan overtuigd bent dat iets een zonde is en je doet het, zondig je tegen je geweten en daarmee tegen God, en schaadt je je relatie met Hem.

Paulus zegt:

Ik ben ervan overtuigd dat niets op zichzelf onrein is, maar als iemand iets als onrein beschouwt, dan is het voor die persoon onrein.

Voor hen is het zonde om het te eten. Je wilt niets doen wat het geweten van je broeder bedroeft, en ook niets wat hem ertoe brengt iets te doen waardoor zijn geweten wordt bedroefd.

Als Joden en heidenen samen aan tafel zitten en christenen zijn, en de een denkt dat het verkeerd is om varkensvlees te eten, maar de heiden bij de maaltijd varkensvlees serveert en het opeet, dan zegt de Jood misschien: „Nou, ik denk dat ik er maar geen ophef over maak. Ik eet dit gewoon.” Maar als hij werkelijk het gevoel heeft dat hij zondigt, heb jij hem tegen zijn geweten laten zondigen. Je moedigt iemand niet aan tot gedrag waarvan hij echt gelooft dat het zonde is, zelfs als jij weet dat het dat niet is. Je moet het geweten van je broeder beschermen.

19

Het geweten onderwijzen zonder te kwetsen

Betekent dit dat mensen hun hele leven moeten blijven leven met een verkeerd ingelicht geweten, en dat ik hen niet mag helpen om te zien hoe ze daarvan los kunnen komen? Helemaal niet. Ons geweten moet worden onderwezen. Vaak moet het opnieuw worden onderwezen, omdat we verkeerde ideeën hebben over wat God

werkelijk wel en niet wil. Discipelschap is het proces waarin je wordt onderwezen: wat zegt de Bijbel? Waar geeft God werkelijk om? Het is het opnieuw afstellen van het geweten, en dat moet gebeuren.

Maar zolang dat nog niet gebeurd is, en zolang iemands geweten iets nog steeds als kwaad beschouwt, moet je hem niet zomaar onder de neus wrijven dat jij iets doet waarvan hij gelooft dat het verkeerd is. Daardoor zal hij geneigd zijn je te veroordelen. Daardoor zal hij in zekere zin minder van je houden. Het zal de relatie verstoren. Het zal verdeeldheid brengen in het lichaam van Christus. Het zal zonde veroorzaken. Het is veel beter om rekening te houden met het geweten van iemand anders en te zeggen: „Omdat hij dat niet wil, denk ik dat we dat maar niet doen zolang hij hier is, of zolang wij bij hem zijn.” Dat is wat Paulus zegt. Het is liefdevol om iets niet te doen waarvan je zelfs weet dat je de vrijheid hebt om het te doen, als je door het niet te doen rekening houdt met het gevoelige geweten van iemand die er aanstoot aan zou nemen als jij het wel deed.

Daarom zegt hij in vers 16:

Zorg ervoor dat er geen kwaad wordt gesproken over wat jij goed vindt.

Dat wil zeggen: het kan voor jou goed zijn om bij de maaltijd een glas wijn te drinken. Maar als je dat doet in het bijzijn van iemand die denkt dat wijndrinken zonde is, dan zal die persoon kwaadspreken van wat je doet. Wat je doet is op zichzelf goed, maar hij zal er kwaad van spreken. Doe het niet in een omgeving waar iemand je slecht zal noemen of zal denken dat je slecht bent. Hij kan dan menen dat hij je moet veroordelen en zo zijn eigen geweten schaden.

20

Gerechtigheid, vrede en blijdschap

Met andere woorden, de beslissing over wat je eet en drinkt houdt geen verband met deelname aan het Koninkrijk van God. Je kunt in het Koninkrijk van God zijn terwijl je allerlei dingen eet en drinkt, of terwijl je op allerlei manieren beperkingen stelt aan wat je eet en drinkt. Het staat daar los van. In het Koninkrijk van God zijn betekent eenvoudigweg dat God jouw Koning is, en het maakt Hem niet uit wat je eet of drinkt.

Je kunt daarin dus beperkingen aanbrengen of vrij eten, voor zover dat de werkelijke waarden van het Koninkrijk van God niet in de weg staat. Die waarden zijn gerechtigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest.

Als je God dient op het gebied van gerechtigheid, vrede en blijdschap, in plaats van je druk te maken over wat je eet en drinkt, ben je volgens vers 18 welbehagelijk voor God en in achting bij de mensen.

Ook door mensen dus. Dat is goed. Kijk, als je bij iemand bent die beperkingen stelt aan zijn voeding, en jij in zijn aanwezigheid geen beperkingen stelt aan die van jou, dan doe je misschien iets wat God goedkeurt, maar een mens niet. De persoon die daar is, keurt het niet goed. Hij denkt dat het verkeerd is. Maar als je liefdevol bent en vrede en blijdschap in de Heilige Geest bevordert, en je jouw vrijheid beperkt om hem geen aanstoot te geven, dan zul je de goedkeuring van God en mensen hebben. Dat is wat hij zegt: wie Christus in deze dingen dient, is voor God aanvaardbaar en wordt door mensen goedgekeurd.

Laten we daarom de dingen najagen die de vrede bevorderen, want dat is een van de eigenschappen van het Koninkrijk van God: gerechtigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest. Het is niet vreedzaam om verdeeldheid te veroorzaken vanwege verschillen in overtuiging. Als je sigaretten rookt in het bijzijn van mensen die denken dat sigaretten roken zonde is, kan dat een discussie over dat onderwerp veroorzaken. Als jij denkt dat je die vrijheid hebt en je bent bij iemand die denkt dat hij die niet heeft, rook dan niet wanneer je bij hem bent. Dan ontstaat er geen discussie. Dan jaag je de vrede na.

Je hoeft geen dingen te doen die de wonden van overgevoelige mensen openhalen en hen pijn doen, alsof je zout in hun wond wrijft. Misschien denk je: „Dit zout zal de wond genezen.” Maar het prikt, en jij verstoort de vrede in het lichaam van Christus. Jaag de dingen na die de vrede bevorderen en de dingen waardoor de een de ander kan opbouwen.

21

Breek Gods werk niet af om eten

Breek niet om wat u eet het werk van God af. Alle dingen zijn wel rein, maar het is zondig voor hem die door wat hij eet aanstoot geeft.

ROMEINEN 14:20

Een andere christen is het werk van God. Stel dat hij struikelt en de gemeente verlaat omdat de christenen varkensvlees eten, terwijl hij een Jood is die denkt dat dit zonde is. Hij zegt dan: „Ik vertrek hier. Ik ga terug naar het jodendom.” Dan heb je het werk van God in zijn leven vernietigd. Als hij zwak is, moet je hem wat meer ontzien, ook als dat voor jou ongemakkelijk is. Vernietig het werk van God niet alleen maar zodat jij kunt eten wat je wilt, wanneer je het wilt eten.

Nogmaals, hij heeft het over voedsel.

Dat wil zeggen: wanneer hij anderen laat struikelen. Het is prima om het te eten, tenzij je iemand anders laat struikelen, of je het eet en er zelf door struikelt. Dat kan gebeuren als je een Jood bent die ertoe is gebracht iets te eten waarvan je niet gelooft dat je het hoort te eten, omdat de heidenen om je heen dat ook doen.

Het is goed geen vlees te eten, geen wijn te drinken en niets te doen waaraan uw broeder aanstoot neemt, waarover hij struikelt of waarin hij zwak is.

ROMEINEN 14:21

Hij zegt niet dat we geen vlees zouden moeten eten of geen wijn zouden moeten drinken. Hij zegt dat het goed is om dat niet te doen als iemand daardoor zwak zal worden. Hij zegt niet dat het op zichzelf goed is om je van die dingen te onthouden. Maar het is wel goed als jij je ervan onthoudt als daad van liefde, uit respect voor de gevoeligheden van iemand anders.

22

Handelen uit geloof en een zuiver geweten

Heb je geloof?

Daarmee bedoelt hij: heb je het vertrouwen dat het goed is om iets bepaalds te eten, terwijl iemand anders niet het geloof heeft, of in zijn geweten niet het vertrouwen heeft, om het te eten? Die ander heeft dat vertrouwen in zijn geweten niet. Heb jij dat geloof?

Hebt u geloof? Heb dat bij uzelf voor God. Zalig die zichzelf niet oordeelt in wat hem goeddunkt.

ROMEINEN 14:22

Je bent een gelukkig mens als je meer vrijheid hebt dan iemand anders. Als je varkensvlees kunt eten en je geweten je niet veroordeelt, ben je misschien gelukkiger dan degene die dat niet kan. Maar houd dat voor jezelf als je daardoor je broeder aanstoot zou geven.

Met 'degene die twijfelt' bedoelt Paulus iemand die iets eet, maar er in zijn geweten niet van overtuigd is dat dit goed is, en hij eraan twijfelt of dit goed is maar het toch doet, dan gaat hij tegen zijn geweten in. Dat is voor hem zondigen.

Wie echter twijfelt als hij eet, is veroordeeld, omdat hij het niet uit geloof doet. En alles wat niet uit geloof is, is zonde.

ROMEINEN 14:23

Deze laatste zin is soms uit zijn verband gehaald en aangehaald om er uitspraken aan te ontleenen die Paulus zelf niet doet. Het kan inderdaad zo zijn dat deze zin ook op andere manieren kan worden toegepast dan Paulus hem hier bedoelt. Maar hier zegt hij: je hebt geen vertrouwen en duidelijkheid in je geweten. Je gelooft niet dat het goed is; je bent ervan overtuigd dat het verkeerd is. Alles wat je desondanks doet en wat tegen je geweten en je geloof ingaat, is voor jou zonde. Het is op zichzelf misschien geen zonde, maar het is voor jou zonde als het ingaat tegen je geloof, je vertrouwen, je heldere geweten.

Paulus zegt dus dat we er in zekere zin voor kunnen zorgen dat andere mensen te gronde gaan en geestelijk in zonde vallen. Ze gaan te gronde als wij hen ertoe brengen dingen te doen die ze volgens hun eigen geweten niet mogen doen. Als we hun geweten op een rechtmatige manier veranderen, als God hen door de vernieuwing van hun denken verandert door middel van goed onderwijs in de loop van de tijd, dan kunnen ze bevrijd worden van die wetten en beperkingen waaronder ze staan. Maar als ze daar nog niet van bevrijd zijn en er nog steeds niet van overtuigd zijn dat zulke dingen geoorloofd zijn, dan is het verkeerd voor hen om tegen dat geweten in te gaan. Zorg er dus niet voor dat ze dat doen.

In hoofdstuk 15 spreekt Paulus nog enkele verzen lang over de sterken en de zwakken, dus hij is eigenlijk nog niet helemaal klaar met het onderwerp. Maar de hoofdstukindeling vormt voor ons een natuurlijk punt om te stoppen. We komen terug bij hoofdstuk 15.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Romeinen 11:19
- Romeinen 14:5
- Romeinen 14:1-2
- Romeinen 14:3
- Romeinen 14:2
- Romeinen 14:1
- Romeinen 14:4
- Kolossenzen 2:16
- Markus 7:15
- Markus 7:19
- Handelingen 10:13
- Handelingen 10:14
- Handelingen 10:15
- 1 Timotheüs 4:4
- Romeinen 14:7-8
- Romeinen 14:9

- Johannes 17:21
- Amos 3:3
- Romeinen 14:10
- Romeinen 14:11
- Jesaja 45:23
- Filippenzen 2:11
- Romeinen 14:12
- 1 Samuel 15:23
- Galaten 2:2,6
- Jakobus 5:19
- Galaten 6:1
- Romeinen 14:13
- Romeinen 14:14-18
- Romeinen 14:20
- Romeinen 14:21
- Romeinen 14:22
- Romeinen 14:23

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.